

Boomblauwtje (*Celastrina argiolus*)
Foto: K. van Kralingen. (zie pag.5)

Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*) Foto:
K. van Kralingen. (zie pag. 5)

Klein geaderd witje (*Pieris napi*) Foto: K. van
Kralingen. (zie pag. 5)

Naaldkunstwerkje (*Promalactis procerella*).
Foto: J. Breidenbach (zie pag. 33)

Brummelspanner (*Mesoleuca albicillata*).
Foto: J. Breidenbach (zie pag.32)

Siringenvlinder (*Apeira syringaria*).
Foto: J. Breidenbach (zie pag. 32)

Populierenuil (*Parastichtis suspecta*).
Foto: J. Breidenbach (zie pag. 32)

Zwart weeskind (*Mormo maura*).
Foto: J. Breidenbach (zie pag. 31)

Waddenkaartmot (*Agonopterix curvipunctosa*).
Foto: J. Breidenbach (zie pag. 32)

Tweekleurige tandvlinder (*Leucodonta bicoloria*). Foto: G. Tuinstra (zie pag. 9)

Viervlakvlinder (*Lithosia quadra*), mannetje.
Foto: G. Tuinstra (zie pag. 9)

eikenpage te zijn, een vlinder die ik daar gedurende de laatste dagen dat ik daar met mijn boot verbleef niet had waargenomen. Bovendien staan daar in het betreffende moerasgebied maar heel weinig eiken, dus op zich al bijzonder. In een van de weinige eiken zag ik wel een nest met eikenprocessierupsen trouwens. Als die of de vlinder in het water hadden gelegen had ik die dan ook moeten redden, was wat mij later tijdens het vervolgen van mijn boottocht bezig hield.

Lokale bijzonderheden Kleine Wielen Merel Zweemer

Waar Jeroen en ik normaal gesproken de hele zomer nachtvlinders in het Leeuwarder Bos, is onze focus dit jaar verschoven naar de Kleine Wielen, ten oosten van Leeuwarden. Dat komt omdat de Fryske Feriening foar Fjildbiology (FFF) dit gebied heeft uitgekozen om een soortenjaar te laten plaatsvinden. De bedoeling was dat 2020 in het teken zou staan van een scala aan excursies waardoor eenieder meer kon leren over verschillende soortgroepen en dat hierdoor ook meteen de biodiversiteit van het gebied in kaart zou worden gebracht. Door Covid-19 is dat allemaal wat anders gelopen. Veel excursies kwamen te vervallen en welke wel doorgingen, vonden nog slechts in kleine groepjes plaats. Het soortenjaar is bovendien verlengd, dit is ook in 2021 nog van toepassing.

Maar door naar nachtvlinders. Voor wie de Kleine Wielen niet kent, het is een vrij groot gebied dat een duidelijke scheiding kent tussen recreatiegebied en natuurlijk areaal. Er zijn op het vlak van recreatie ligweiden, stranden, parkeerplaatsen, een golfbaan, de dierentuin AquaZoo en een camping aanwezig. Qua natuur zijn er loofboomboschages, natuurlijke oevers, groot open water, sloten, petgaten, begraasd gebied en bomenlanen aanwezig. Park Vijversburg, ook wel bekend als Bos van Ypey, valt ook binnen de begrenzing en is een oud park- en stinzenbos. Waar het Leeuwarder Bos in zijn geheel gelegen is op zware zeeklei, is dit voor de Kleine Wielen anders. Hier hebben veen en zand veel meer invloed, hetgeen te merken is aan de vegetatie en uiteindelijk ook aan de nachtvlinders. We vingen dit jaar dan ook soorten die we eigenlijk niet of nauwelijks kennen uit het Leeuwarder Bos, en daarom leuk om even te bespreken.

Qua macro's gaat het om twintig soorten die we niet of slechts sporadisch tegenkomen in het Leeuwarder Bos. Zo vingen we tijdens de Nacht van de Vleermuis in Park Vijversburg zowel Karmozijnrood weeskind (*Catocala sponsa*) als een Zwart weeskind (*Mormo maura*) (**Foto: zie pag. 22**) op smear. Vooral de laatste was een erg welkome treffer, want die hadden we net deze zomer voor het eerst gezien tijdens onze vakantie in Zuid-Limburg. De vlinder die op de stroop zat, was niet vers meer, maar nog goed herkenbaar. Van Oranje agaatspanner (*Eulithis testata*) vingen we één exemplaar op licht, deze is niet bekend uit het Leeuwarder Bos. Streepkokerbeertje (*Eilema complana*), Paddenstoeluil (*Parascotia fuliginaria*) en Geelbruine vlekui (*Amphipoea fucosa*) hebben we al wel één of twee keer gevangen in het Leeuwarder Bos, maar komen we niet vaak tegen. Russenuil (*Coenobia rufa*) vingen we tweemaal in het Leeuwarder Bos, en dit jaar ook

tweemaal in de Kleine Wielen. Zeggenboorder (*Denticucullus pygmina*) en Gewone velduil (*Agrotis segetum*) daarentegen troffen we niet eerder in het bos. Op de locatie waar de Zeggenboorder op licht kwam, is vochtige, schrale grond aanwezig met een diverse kruidenrijke vegetatie, inclusief zeggen. De Draak (*Harpyia milhauseri*) is eenmaal in het Leeuwarder Bos gevangen, in 2017, en dit jaar één exemplaar in de Kleine Wielen. De volgende negen soorten macro's zijn geen van allen uit het Leeuwarder Bos bekend, maar werden deze zomer één of meer keren op smeer of licht gevangen in de Kleine Wielen. Het gaat om Smalvleugeldwergspanner (*Eupithecia nanata*), één exemplaar op licht; Gevlekte zomervlinder (*Comibaena bajularia*), twee exemplaren op licht; Brummelspanner (*Mesoleuca albicillata*) (Foto: zie pag. 21), drie exemplaren op licht; Seringenvlinder (*Apeira syringaria*) (Foto: zie pag. 22), vier exemplaren op licht; Pijlkruidspanner (*Mesotype didymata*), zeven exemplaren op licht; Eekhoorn (*Stauropus fagi*), één exemplaar op licht; Populierenuil (*Parastichtis suspecta*) (Foto: zie pag. 22), twee exemplaren op smeer; Bruine sikkeliuil (*Laspeyria flexula*), één exemplaar op licht; Eikentandvlinder (*Peridea anceps*), zes exemplaren op licht. Met deze lijst waren we al heel blij, maar er zijn ook leuke micro's gevangen. Daar gaat het om zeventien soorten die wij niet eerder vingen in het Leeuwarder Bos. We vingen één Elzenblaasmijnmot (*Phyllonorycter stettinensis*) en vier Gewone eikenblaasmijnmot (*Ectoedemia albifasciella*) op licht. Ook palpmotten deden het goed, met Rietpalpmot (*Helcystogramma rufescens*), Gammapalpmot (*Teleiodes vulgella*) en Zuringpalpmot (*Aroga velocella*), van ieder één exemplaar op licht. Ook van de Gehoekte boogbladroller (*Acleris rhombana*), V-oogbladroller (*Epinotia tenerana*) en Moerasbladroller (*Cochylimorpha straminea*) vingen we steeds één exemplaar op licht. De Waddenkaartmot (*Agonopterix curvipunctosa*) (Foto: zie pag. 22) vingen we in 2018 al eens in de Kleine Wielen, maar verder nog nooit. De Waddenkaartmot heeft een vrij noordelijke verspreiding in Nederland en is, behalve van een paar

Zebramot (*Parachronistis albiceps*)
Foto: J. Breidenbach

plekken in het binnenland, vooral van de kustprovincies bekend. Eén van de waardplanten is Fluitenkruid, het vermoeden is dan ook dat deze vlinder algemener is dan we denken, en vooral over het hoofd gezien wordt. Desondanks blijft het een leuke soort om tegen te komen. Daarnaast werden nog één exemplaar van

De Zomerzaksikkelmot (*Pseudatemelia josephinae*), Bonte coronamot (*Anania stachydalis*) en Maanmot (*Pammene regiana*) gevangen. Van Zebramot (*Parachronistis albiceps*) werden vier exemplaren gevangen, van Esdoornvruchtmineermot (*Ectoedemia*

decentella) twee, van Wolfspootoogklepmot (*Pseudopostega auritella*) twee en van Elzenooglapmot (*Bucculatrix cidarella*) twee. Die laatste drie soorten zijn vrij zeldzaam. De rupsen van Esdoornvruchtmineermot leven van de vruchten van esdoorn, hoe kan het ook anders met zo'n naam. De Wolfspootoogklepmot is een prachtige microvlinder, helemaal wit met een zwarte vlek op de rug. Hoewel de waardplant van deze vlinder algemeen voorkomt in Nederland (namelijk wolfspoot), is de vlinder zeer zeldzaam en wordt slechts sporadisch gezien.

Dan nog even kort aandacht voor de laatste micro die ik zal benoemen. Het Naaldkunstwerkje (*Promalactis procerella*) (Foto: zie pag. 21) is vrij algemeen in Nederland en ook sinds 2018 bekend uit het Leeuwarder Bos. De rupsen van deze soort leven van mossen en korstmossen, welke soorten daarvan is niet bekend. De soort wordt echter geassocieerd met de aanwezigheid van naaldbossen. Die zijn niet aanwezig in het Leeuwarder Bos of de Kleine Wielen. Wel staan er wellicht naaldbomen in tuinen van de bebouwing rondom beide gebieden. Maar toch is het best bijzonder dat we dit vlindertje vangen en daarnaast is het ook een bijzonder mooie vlinder.

Veel van deze lokaal bijzondere waarnemingen zijn te herleiden naar de aanwezigheid van zomereik. Deze staan wel her en der in het Leeuwarder Bos, maar in de Kleine Wielen staan bosschages en wegbermen er vol mee. Dit verklaart voor een deel het verschil in nachtvinders.

Verder hebben we steeds op andere plekken genachtvlinderd, zowel in recreatieve gedeelten, als in de meer natuurlijke gedeelten, om maar zoveel mogelijk mee te pakken van de diversiteit van het gebied.

Voor wie mee wil doen aan de soortenjaren 2020-2021 in de Kleine Wielen, het enige wat je hoeft te doen is je waarnemingen uit dat gebied in te voeren op [Waarneming.nl](https://waarneming.nl) of door te geven aan mij. Voor een overzicht wat er al gevonden is, zie <https://waarneming.nl/bioblitz/fff-soortenjaren-kleine-wielen>. De teller staat op dit moment op 1716 soorten.

Nachtvlinders in Stiens Regina Ynsen

Al vele jaren tel ik dagvlinders maar sinds 2018 tel ik ook de nachtvinders in mijn tuin in Stiens. Het is een tuin met meerdere Vlinderstruiken en (wilde) bloemen, ook huur ik een stukje groenstrook van de gemeente waar o.a. hoge Elzen en veel struiken staan.

Het eerste nachtvinderjaar 2018 was een leerjaar, leren determineren en informatie lezen over de levenswijzen van de nachtvinders. Door de informatie en wat ik zelf in mijn tuin waarnam heb ik mijn tuin weer een beetje aangepast. Ik heb nu meer plaats gemaakt voor planten als Dagkoekoeksbloem, Spoorbloem, Duizendschoon,